

بیانات در مصاحبه با صداوسیما در جریان بازدید از سی و پنجمین نمایشگاه کتاب تهران - 24 اردیبهشت / 1403

خبرنگار: بسم الله الرحمن الرحيم. عرض سلام و ادب دارم خدمت جنابعالی و خوشحالم که توفیق دیدار مجدد و زیارت حضرتعالی در این مکان و محل که فضا آکنده از علاقه‌ی به افزایش دانش و آگاهی و تعالی است، حاصل شده. اگر اجازه بفرمایید، چند سؤال پیرامون موضوع کتاب، نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و البته فرهنگ مطالعه خدمتان عرض بکنم. نخستین پرسش درباره‌ی همین فلسفه‌ی حضور پیوسته و مستمر و بازدید تقریباً همه‌ساله‌ی حضرتعالی از نمایشگاه بین‌المللی کتاب است که حقیقتاً با دقت، ظرافت و توجه به جزئیات انجام میشود؛ در طول مسیر هم که تا اینجا تشریف آوردید، همین موضوع کاملاً مشهود بود. توجه حضرتعالی به آخرین عناوین چاپ شده و نویسنده‌های مختلف نشان‌دهنده‌ی این است که شما توجه کافی و جدی نسبت به موضوع کتاب دارید و این بازدید، بازدید صرفاً نمادین نیست. این حضور چه پیامی برای جامعه، برای فعالان عرصه‌ی کتاب، مسئولان امر و حوزه‌ی چاپ و نشر دارد؟

بسم الله الرحمن الرحيم. آنچه از من باید پرسید پیام این کار نیست، انگیزه‌های من است. انگیزه در درجه‌ی اول، میل شخصی به کتاب و علاقه‌ی به کتاب و انس با کتاب است. در مرحله‌ی دوم، ترویج کتاب است. من مایل هستم که کتاب‌خوانی هر چه بیشتر رواج پیدا کند، چون اعتقادم بر این است که ما محتاج کتاب هستیم؛ همه‌ی آحاد در بخشهای مختلف، طبقات مختلف سنی و علمی، احتیاج دارند به اینکه کتاب بخوانند و به معنای واقعی کلمه، هیچ چیزی جای کتاب را نمیگیرد. من مایلم که کتاب‌خوانی رواج پیدا کند. امروز یک مقداری شاغل‌های دیگر، مثل فضای مجازی، مثل این جور چیزها، جای کتاب‌خوانی را گرفته؛ این حرکت صحیحی نیست. نه اینکه به فضای مجازی مراجعه نکنند یا روزنامه نخوانند؛ چرا، لکن اینها جای کتاب را نباید بگیرد. کتاب بایستی یک جای خاصی، هم در سبب معیشت مردم و خرید مردم، هم در مجموعه‌ی وقت‌گذاری‌های آنها داشته باشد؛ هر روز یک مقداری کتاب باید بخوانند. من می‌خواهم این ترویج بشود و آمدن من شاید در این جهت مؤثر باشد؛ این هم یک انگیزه‌ی دیگر است.

خبرنگار: اتفاقاً نکته‌ای که اشاره فرمودید محور پرسش دوم حقیر است. ببینید، از کتاب به عنوان «یار مهربان» یاد میشود و این یار مهربان همواره باید مورد توجه باشد. همان‌طور که فرمودید، فضای مجازی برای آحاد جامعه، بویژه نوجوانان و جوانان، جدّابیت‌هایی دارد و این دغدغه‌ی ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی و مطالعه‌ی کتاب، یک دغدغه‌ی جدی است. حالا بخشی از مردم را فرمودید، ولی بفرمایید توصیه‌ی جنابعالی به مسئولان امر و فعالین این عرصه برای ترویج فرهنگ مطالعه چیست؟

مسئولین دولتی مثل وزارت ارشاد یا سازمان تبلیغات و امثال اینها بایستی به کسانی که در کار نشر کتاب و تولید کتاب فعال هستند، کمک کنند. ما نیاز داریم به اینکه به اینها کمک بشود. البته من امسال که به این مراکز کتاب مراجعه کردم و سؤال کردم، معلوم شد کمکهایی از طرف مسئولین به همه یا بعضی از ناشرین میشود. باید کمک بشود؛ این کار اول است.

فعالان در فضای مجازی هم از فضای مجازی برای ترویج کتاب استفاده کنند؛ یعنی واقعاً این یکی از وظایف است که کسانی که در فضای مجازی فعالند، یکی از کارهای خودشان را این قرار بدهند که افراد را به کتاب‌خوانی وادار کنند و کتابهای خوب را معرفی کنند. ما در بخشهای مختلف، چه در ادبیات، چه در تاریخ، چه در هنر، چه در کتابهای علمی، چه در کتابهای دینی، کتابهای مفید زیادی داریم. من امسال که نگاه میکنم، میبینم تازه‌های تولید و طبع و

نشر بحمدالله کم نیست در این مجموعه‌ای که من دیدم؛ اینها را معرفی کنند تا افراد بدانند که به چه کتابهایی باید مراجعه کنند و چه چیزهایی را باید بخوانند.

خبرنگار: و پرسش پایانی اینکه با توجه به اینکه تا بدینجا و تا این لحظه که شما در این محل حاضر شده‌اید، تقریباً نیمی از نمایشگاه را مورد بازدید قرار داده‌اید و مابقی نمایشگاه را هم ان شاءالله تا ساعت آینده بازدید خواهید فرمود، در نمایشگاه بین‌المللی امسال چه نکته‌ی خاصی برای حضرتعالی جلب توجه کرد؟

آن چیزی که برای من جالب بود دو سه مطلب بود: یکی افزایش کارهای جدید؛ غالب این مؤسساتی که من رفتم، کارهای جدیدشان قابل توجه بود که ارائه دادند یا گزارش دادند. دوّم بحث خرید بود؛ من غالباً میپرسم که خرید چه جور است، فروشتان چطور است، غالباً میگویند خوب است؛ یعنی از اینهایی که من پرسیدم، تقریباً همه یا اکثرشان گفتند فروشمان خیلی خوب است و مردم مراجعه میکنند.

یک نکته‌ی دیگر مسئله‌ی شمارگان است؛ خب شمارگان خیلی تنزل کرده بود، من دیدم نه، میگویند سه هزار، دو هزار، دو هزار و پانصد و در کتابهای خیلی سنگین، هزار نسخه [شده]؛ این مقدار برای بعضی از کتابها خوب است. و [همین‌طور] تجدید چاپ؛ کتابهایی که مکرّر تجدید چاپ شده. اینها را من در مؤسساتی که مراجعه کردیم دیدم؛ اینها خوب است؛ اینها الحمدلله خبرهای خوب امسال بود.

[اما] بیشتر از همه، توصیه‌ی ما به کسانی است که با طبقه‌ی جوان و نوجوان سروکار دارند، یعنی آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها؛ اینها بایستی زمینه‌ی کتاب‌خوانی را برای نوجوان و برای جوان فراهم بکنند و کتابهای خوب را در اختیارشان بگذارند. البته خانواده‌ها به نوبه‌ی خودشان وظایفی دارند که باید انجام بدهند، اما دستگاه‌هایی که به طور ویژه نسبت به جوان و نوجوان فعالند بایستی احساس مسئولیت کنند و زمینه را برای کتاب‌خوانی جوانان فراهم کنند؛ جوانها خیلی احتیاج دارند به خواندن کتاب. هم ادبیات، هم تاریخ، هم مواریث، هم معرفی شخصیت‌ها؛ اینها چیزهایی است که انصافاً ما در آنها خلأ داریم. [همین‌طور] شرح قضایا و حوادث گوناگون؛ ما الان مثلاً درباره‌ی مشروطیت، چند کتاب معدود داریم از گذشته. آن نگاه واقعی و صحیح نسبت به آنچه به عنوان مشروطیت در کشور اتفاق افتاد، باید درست تبیین بشود؛ کتاب در این زمینه کم داریم یا کتاب خواندنی کم داریم. اینها کارهایی است که باید انجام بدهیم. از قبیل مشروطیت، حوادث فراوان دیگری هم وجود دارد؛ ما درباره‌ی دفاع مقدّس هر چه بنویسیم کم نوشته‌ایم، هر چه بگوییم کم گفته‌ایم؛ خیلی زیاد جا دارد. درباره‌ی خود انقلاب کم داریم، درباره‌ی امام (رضوان الله علیه) [هم همین‌طور]. امام یک شخصیت برجسته‌ی کم‌نظیر در تاریخ است؛ ما درباره‌ی امام چقدر کتاب نوشته‌ایم؟ چه نوشته‌ایم؟ اینها خیلی مهم است. این کارها باید انجام بگیرد. تولید کتاب خیلی مهم است که بیشتر به عهده‌ی وزارت ارشاد و دستگاه‌های تبلیغاتی و حوزه‌ی هنری و امثال اینها است، اما ترویج کتاب به عهده‌ی آموزش و پرورش و به عهده‌ی دانشگاه‌ها و مانند اینها است. ان شاءالله موفق باشید.

خبرنگار: خیلی متشکرّم؛ سپاسگزارم از اینکه وقتتان را به این گفتگو اختصاص دادید.